

Πρόταση για Σωστή Αναθεώρηση τῶν Μηναιῶν¹

Π.Δ. Παπαδημητρίου

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες μας, μᾶς παρέδωσαν τὰ Μηναιᾶ καὶ τὴν Παρακλητικὴν (ὄπως καὶ τὸ Τριῶδιον καὶ τὸ Πεντηκοστάριον). Ἐθέσπισαν δέ τοὺς Ἁγίους εἰς τὰ Μηναιᾶ, ἄλλους νὰ εἶναι ἐορταζόμενοι εἰς ἧ' (ἦτοι πλήρως ἐορταζόμενοι), ἄλλοι ἐορταζόμενοι εἰς ς' (ἦτοι ἡμιορταζόμενοι), καὶ ἄλλοι μὴ ἐορταζόμενοι, καὶ αὐτὸ σοφὰ τὸ ἔπραξαν ὥστε τὶς καθημερινὲς νὰ ψάλλουμε καὶ ἐκ τῶν τροπαρίων / ἀκολουθιῶν τῆς Παρακλητικῆς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ Θεὸν μας, τὴν Ἁγίαν Τριάδα, τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον, τοὺς Ἀγγέλους, τὸν Τίμιον Πρόδρομον, τοὺς Ἀποστόλους, τὸν Τίμιον Σταυρόν, ὅλους τοὺς Ἁγίους, ὅλους τοὺς Μάρτυρας, τοὺς Κεκοιμημένους πατέρες καὶ ἀδερφούς μας, κτλ., **καὶ ἰδιαίτερος εἰς τὴν δική μας πνευματικὴ διόρθωση καὶ κατάρτιση.**

Εἶναι ἐπίσης γνωστὸν, ὅτι οἱ Ἅγιοι Πατέρες ἤθελαν τὴν εὐταξίαν σὲ ὅλες τὶς ἐνορίες ὡς «**ὑπὲρ τοῦ πάντα ἐν πάσῃ παροικίᾳ φυλάττεσθαι**» (Κ' Κανὼν τῆς Α' Οἰκ. Συνόδου).

Ἄν δοῦμε τὰ Μηναιᾶ τοῦ Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ, διαπιστώνουμε τὰ ἑξῆς, **περίπου**²:

Ἀκολουθίες ἐορταζομένων πλήρως Ἀγίων (εἰς ἧ') = 49

(Σεπτ. 5+3+4+5+9+2+1+1+4+4+8+3 Αὐγ.)

Ἀκολουθίες ἡμιορταζομένων Ἀγίων (εἰς ς') = 95

(Σεπτ. 11+19+17+8+11+5+2+2+2+5+6+7 Αὐγ.)

Ἀκολουθίες μὴ ἐορταζομένων Ἀγίων = 209

(Σεπτ. 11+10+8+15+10+21+27+27+23+21+17+19 Αὐγ.)

Καὶ σὲ ποσοστὸ % εἶναι ἀντιστοιχῶς, περίπου:

14% - 27% - 59%

Δηλαδή οἱ μισὲς καὶ περισσότερες ἀκολουθίες εἶναι μὴ ἐορταζομένων Ἀγίων, μετὰ ἔρχονται οἱ ἀκολουθίες ἡμιορταζομένων Ἀγίων, καὶ περίπου **τό 14% μόνον τῶν ἀκολουθιῶν εἶναι πλήρως ἐορταζομένων Ἀγίων.**

¹ Τὸ ἄρθρον δὲν ἀναφέρεται στὶς τοπικὲς ἐορτὲς Ἀγίων, ἀλλὰ εἰς τὰ Μηναιᾶ.

² Βλ. Τυπικὸν Ὁρθοῦ Ἐνοριῶν, ἐκδ. Ἄθως 2008, καὶ Τυπικὸν Ἐνοριῶν, ἐκδ. Νεκτ. Παναγόπουλος 2017.

Ειδικά τους μήνες του Τριωδίου-Πεντηκοσταρίου, οί περισσότεροι Άγιοι είναι μὴ ἑορταζόμενοι, γιὰ νὰ ἀκούγεται τὸ Τριώδιον καὶ τὸ Πεντηκοστάριον.

Προφανῶς θὰ σκεφτοῦν μερικοὶ ὅτι ἰδοὺ πεδῖον δόξης λαμπρὸν γιὰ τὴν συγγραφὴ καὶ προσθήκη στὰ Μηναιὰ Ἀκολουθιῶν πλήρως ἑορταζομένων Ἀγίων.

Ὅμως δὲν εἶναι ἔτσι τὰ πράγματα. Γιατὶ αὐτομάτως θὰ διασπαστεῖ καὶ **θὰ ἀδρανοποιηθεῖ αὐτὴ ἡ πλούσια Ὑμνολογία τῶν Ἀγίων τῆς Ἐκκλησίας μας**, καὶ ἰδιαίτερα τὰ Θεολογικώτατα βιβλία τῆς Παρακλητικῆς κυρίως (ἀλλὰ καὶ τοῦ Τριωδίου, καὶ τοῦ Πεντηκοσταρίου).

Γιὰ αὐτὸ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μᾶς λέει στὸ σχετικὸ καὶ ἐμβριθὲς ἄρθρο του ὁ π. Θεμιστοκλῆς Στ. Χριστοδούλου³:

«Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κάνει «Οἰκονομία τις εἰς τὸ ὅλον θέμα τῆς Ἐγκρίσεως νέων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, δύναται νὰ ὑπάρχη εἰς τὰς περιπτώσεις τοπικῶν ἢ νεοφανῶν Ἀγίων **καὶ ἀσφαλῶς μόνον διὰ τοπικὴν χρῆσιν, ἵνα μὴ τελικῶς καταλιμπάνηται ἡ Παρακλητικὴ, τὸ σπουδαιότατον καὶ θεολογικώτατον τοῦτο λειτουργικὸν βιβλίον, λόγῳ τῆς καθημερινῆς χρήσεως Ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ἀγίων τῆς ἡμέρας**» (Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Συνόδου 2864/Ἀριθμ. Πρωτ. 1217/11-4-2008).»

Στὶς τελευταῖες δεκαετίες, παρατηροῦμε τὸ φαινόμενο τῆς ἐξ ὀλοκλήρου συγγραφῆς ἀκολουθιῶν πλήρως ἑορταζομένων, καὶ οὔτε μία ὡς μὴ ἑορταζομένου ἢ ἔστω ἡμιορταζομένου! Ἔτσι ὀδηγούμαστε μὲ μαθηματικὴ ἀκρίβεια στὴν βαρεῖα καταφρόνηση τῆς Παρακλητικῆς στὴν πράξη, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τῆς εὐρείας διάδοσης τῶν ἐν λόγῳ ἀκολουθιῶν λόγῳ τοῦ διαδικτύου.

Εἶναι γεγονός ὅτι στὶς ἡμέρες μας ὑπάρχουν πολλοὶ δημοφιλεῖς καὶ θαυματοργοὶ Ἅγιοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἔχουν Ἀκολουθία στὰ Μηναιὰ. Θὰ ἀναφέρω **ἐνδεικτικὰ** (κατὰ τὴν ταπεινὴ μου γνώμη) τοὺς Ἁγίους ποὺ εἶναι **πανελλαδικῶς** οἱ πιὸ δημοφιλεῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχαν ἀκολουθία στὰ Μηναιὰ, σὲ τυχαῖα σειρά (συγχωρέστε με ἂν ἔπρεπε νὰ βάλω καὶ κάποιον ἄλλον Ἅγιον):

- Ἅγιος Μάρκος ὁ Εὐγενικός
- Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς
- Ἅγιος Φώτιος Πατριάρχης Κων/πόλεως
- Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος
- Ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός
- Ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, καὶ Ἅγιος Μακάριος Νοταρᾶς (μαζί)

³ π. Θεμιστοκλῆς Στ. Χριστοδούλου, Σύνθεση Νεωτέρων Ἀκολουθιῶν πρὸς τιμὴν τῶν Ἀγίων, ΙΣΤ' Πανελλήνιον Λειτουργικὸν Συμπόσιον, Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Λαμία 20/9/2016.

- Άγιος Γρηγόριος ὁ Ε΄ Πατρ. Κων/πόλεως
- Άγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος

- Άγιος Νεκτάριος
- Άγιος Ἰωάννης ὁ Ῥώσος
- Άγιος Ἐφραΐμ ὁ νέος (Νέας Μάκρης)
- Άγιος Νικόλαος Πλανᾶς
- Άγιος Φανούριος
- Άγιος Γεράσιμος Κεφαλληνίας
- Άγιος Σάββας ὁ ἐν Καλύμνῳ
- Άγιος Λουκάς ὁ ἰατρός (ἀρχιεπ. Συμφερουπόλεως)
- Άγιος Παΐσιος ὁ Ἀγιορείτης
- Άγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης
- Άγιος Ἰάκωβος (Τσαλίκης)

Μὲ αὐτὴν τὴν παράθεση τῶν Ἁγίων **δὲν προτείνω τὴν προσθήκη πλήρων ἀκολουθιῶν γιὰ ὅλους εἰς τὰ Μηναιᾶ.**

Προτείνω (μὲ προϋπόθεση φυσικὰ τὴν πλήρη συμφωνία ὅλης τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος) νὰ προστεθοῦν ἄλλες ἀκολουθίες ὡς μὴ ἐορταζομένων Ἁγίων, ἄλλες ὡς ἡμιορταζομένων, καὶ ἄλλες ὡς πλήρως ἐορταζομένων Ἁγίων, μὲ ταυτόχρονη ὑποβίβαση ἄλλων ἀκολουθιῶν τῶν Μηναιῶν, ἢ παραπομπῆς των εἰς τὰ Ἀπόδειπνα, ἢ συνορτασμοῦ (συμφαλμωδῆσεως) μὲ παλαιότερες ἀκολουθίες στὰ πρότυπα τῶν Μηναιῶν, οὕτως ὥστε τὸ ποσοστὸ τῶν Ἀκολουθιῶν στὰ Μηναιᾶ, νὰ εἶναι περίπου ὅπως καὶ στὰ Μηναιᾶ τοῦ Βαρθολομαίου ἢ ὡς ἔγγιστα, π.χ.:

15% - 30% - 55%

Ἔτσι θὰ διασωθεῖ καὶ ἡ Τάξις, ἀλλὰ καὶ ὁ Ὑμνολογικὸς πλοῦτος τῆς Ἐκκλησίας μέσα ἀπὸ τὶς καθημερινὲς ἀκολουθίες, καὶ μὲ τὴν ταυτόχρονη ἀπαραίτητη ἀφαίρεση ὅλων τῶν μεμονωμένων Φυλλάδων ἀπὸ τὰ Μηναιᾶ, καὶ μὲ τὸν ἀπαραίτητο σεβασμὸ στὴν ἱστορία καὶ τάξη τῶν παλαιότερων Ἀκολουθιῶν.

Ἐτελειώθη τῇ 5ῃ Ἰουνίου 2018, τοῦ Ἁγίου Δωροθέου ἐπ. Τύρου